

Pohjavesialueiden luokitusten ja rajausten tarkistaminen, Jyväskylä

Tausta

Pohjavesialueiden määrittämiseen ja luokitukseen kuuluu olennaisesti osallistuminen ja tiedottaminen. Tätä on käsitelty laissa vesien ja merenhoidon järjestämisestä (VHJL 10 d § ja 15 §). Siten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on pyydettävä asiassa lausunto pohjavesialueen sijaintikunnalta ja niiltä kunnilta, joiden vedenhankintaan tai maankäyttöön pohjavesialueen rajauksella ja luokituksella voi olla vaikutusta sekä siltä maakunnan liitolta, jonka alueella pohjavesialue sijaitsee.

Pohjavesialueelle sekä sen määrittämiselle ja luokittamiselle on esitetty säädöksellinen ohjeistuksensa. Pohjavesialueen määritelmä on esitetty ympäristönsuojelulaissa (YSL 5 §). Pohjavesialueiden määrittämistä ja luokitusta on kuvattu laissa vesien ja merenhoidon järjestämisestä (VHJL 10 a § ja 10 b §). Pohjavesialueen rajan määrittämistä on kuvattu valtioneuvoston asetuksessa vesienhoidon järjestämisestä (VHJA 8 a §).

Pohjavesialueiden luokitus

Uuden luokituskäytännön mukaan pohjavesialue voi kuulua johonkin viidestä luokasta: 1-, 2-, 1E-, 2E- tai E-luokka. Pohjavesialueen luokka kuvaa sen vedenhankinnallista käyttöä ja suojelutarvetta.

Aiemmin käytössä on ollut I luokka eli vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue. Sitä vastaa uuden luokituskäytännön mukainen 1-luokka. Pohjavesialue luokitellaan 1-luokkaan, mikäli alueen pohjavettä käytetään tai tullaan käyttämään yhdyskunnan vedenhankintaan taikka talousvetenä enemmän kuin keskimäärin 10 m³/d tai yli viidenkymmenen ihmisen tarpeisiin. I luokan pohjavesialue saatetaan myös luokitella 2-luokkaan tai poistaa luokituksesta. I luokan pohjavesialueella saattaa myös olla pohjavedestä suoraan riippuvaisia ekosysteemejä. Pohjavesialue voidaan silloin luokitella uudelleen joko 1E- tai 2E-luokkaan.

Aiemmin käytössä on ollut myös II luokka eli vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue. Se on korvattu uuden luokituskäytännön mukaisella 2-luokalla. Pohjavesialue luokitellaan 2-luokkaan, jos se pohjaveden antoisuutensa ja muiden ominaisuuksiensa perusteella soveltuu vedenhankintaan. Pohjavesialue kuuluu pääsääntöisesti 2-luokkaan, kun sillä muodostuu pohjavettä yli 100 m³/d, jos se muutoinkin ominaisuuksiltaan soveltuu vedenhankintaan. II luokan pohjavesialue saatetaan myös luokitella 1-luokkaan tai poistaa luokituksesta. II luokan pohjavesialueella saattaa myös olla pohjavedestä suoraan riippuvaisia ekosysteemejä. Pohjavesialue voidaan silloin luokitella 1E- tai 2E-luokkaan.

Aiemmin on niin ikään ollut käytössä III luokka eli muu pohjavesialue. Se on käsitteenä poistettu uudesta luokituskäytännöstä eikä vastaavaa 3-luokkaa ole. Siten kaikki III luokan pohjavesialueet on luokiteltu johonkin edellä mainitusta viidestä luokasta tai poistettu luokituksesta kokonaan.

Kokonaan uusi pohjavesiluokka on E-luokka. E-luokan pohjavesialueella sijaitsee luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen, muun lainsäädännön perusteella suojeltu pohjavedestä suoraan riippuvainen merkittävä pintavesi- tai maaekosysteemi. Kokonaan E-luokkaan määritellyn pohjavesialueen lisäksi saattaa 1- ja 2-luokan pohjavesialueella olla vastaavanlaisia, ekosysteemejä sääteleviä ominaisuuksia. Pohjavesialue voi silloin kuuluakin 1E- tai 2E-luokkaan kuten edellä on todettu.

Pohjavesialueiden rajaus

Pohjavesialue rajataan pelkästään tarkastellun alueen maankamaran luonnontieteellisten ominaisuuksien perusteella. Rajauksessa käytetään kartoitushetkellä saatavilla olevia tietoja näistä ominaisuuksista. Rajausta voidaan muuttaa, jos tällöin on käytettävissä uutta tutkimustietoa, joka edellyttää rajauksen tarkistamista. Tällainen uusi tieto voi olla esimerkiksi kairaus- tai geofysikaalista mittaustietoa.

Pohjavesialueen raja määritellään maankamaran hydrogeologisten ominaisuuksien perusteella kohtaan, jossa pohjavettä johtavien maaperäkerrosten päällä on riittävän tiiviit pohjavettä suojaavat maaperäkerrokset tai jossa pohjavettä johtavat maaperäkerrokset päättyvät kallioperään tai huonosti vettä johtavaan maaperään. Raja voidaan myös määrittää maastossa helposti havaittavaan kohtaan huomioiden alueen hydrogeologiset ominaisuudet.

Pohjavesialueiden luokitusten ja rajausten oikeusvaikutukset

Uuden luokituskäytännön mukaisista pohjavesialueiden luokista ja rajoista ei tehdä päätöstä, josta voisi valittaa. Näillä luokilla ja rajoilla ei olekaan säädöksellisiä, itsenäisiä oikeusvaikutuksia. Näiden luokkien ja rajojen oikeusvaikutus onkin välillinen ja seuraus muusta lainsäädännöstä kuten ympäristösuojelulaista.

Lisätietoa pohjavesialueiden luokituksista ja rajauksista:

- SYKE:n sivut, mm. kuulemisasiakirjat ja opasluonnos pohjavesialueisiin (pudotusvalikosta Keski-Suomen ELY-Keskus):
http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Vesiensuojelu/Pohjaveden_suojelu/Pohjavesialueet
- Laki vesien ja merenhoidon järjestämisestä (30.12.2004/1299):
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20041299#L2a>
- Valtioneuvoston asetus vesienhoidon järjestämisestä (30.11.2006/1040):
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20061040?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=valtioneuvoston%20asetus%20vesienhoidon%20j%C3%A4rjest%C3%A4misest%C3%A4#L2a>

Taulukko 1. Yhteenveto osittain Uraisilla sijaitsevan Köntyskankaan pohjavesialueen muutoksista.

Köntyskangas	Ei	I	1
--------------	----	---	---

Taulukko 2. Köntyskankaan pohjavesialueen kuvaus ja muutokset.

Pohjavesialue	0918052 Köntyskangas
Alueen luokitus ja rajausta tai niiden muuttamisen perusteet.	Alue siirretään I luokasta 1-luokkaan. Alueella on käytössä oleva vedenottamo.
Alueen hydrogeologia	Pohjavesialue sijoittuu itä-länsisuuntaiselle harjujaksolle, joka saa ilmeisesti alkunsa Sisä-Suomen reu-namuodostumalta ja kulkee Uraisille. Harju on kapea ja se on kasautunut moreenimäen laiteelle. Harjun maaperä on Köntysjoen ja Köntyslammen rannoilla hiekkaa ja soraa. Muualla alueella maaperä on moreenia.
Alueeseen liittyvä muun lainsäädännön nojalla suojeltu ekosysteemi	Ei ole havaittu.
Alueen vedenotto tai suunniteltu vedenhankinta	Alkuvuonna 2018 vedenottamolta pumpattu keskimäärin 190 m ³ /vrk.
Muu olennainen selvitys tai tieto	Ei ole tiedossa.